

Kontrolinstruks

for foder- og hygiejnekontrol
ved primærproduktion af foder og fødevarer

Kolofon

Kontrolinstruks for foder- og hygiejnekontrol ved primærproduktion af foder og fødevarer 2024

Denne vejledning er udarbejdet af Fødevarestyrelsen, Foder og Fødevarer sikkerhed, i samarbejde med Landbrugsstyrelsen, Enhed for Fysisk Jordbrugskontrol.

Foto: Foderkontrol COLOURBOX33910552

© **Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri**

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen Landbrugsstyrelsen

Stationsparken 31-33 Nyropsgade 30

2600 Glostrup 1780 København V

72 27 69 00 33 95 80 00

www.fvst.dk

www.lbst.dk

ISBN: 978-87-7120-730-9

Indhold

Information vedrørende kontrolinstruksen	5
1. Formål	5
2. Retsgrundlag	6
3. Generelt	7
3.1. Sikkerhed og veterinærforskrifter	7
3.2. Udtræksårsager	7
3.3. Tidsfrister for kontrollens gennemførelse	7
3.4. Hvem og hvad er omfattet af kontrol	7
3.4.1. Besætninger og bygninger ejet af andre	8
3.4.2. Hjemmeproduceret foder, hvor ejerskabet er fordelt mellem flere CVR	8
3.4.3. Hestestaldningssteder (rideskoler) og heste	8
3.4.4. Hvis et CHR eller CVR er ophørt	8
3.5. KON og Anden KON (AKON)	9
4. Kontrolbesøget	10
4.1. Indledning	10
4.2. Værktøjer	10
4.3. Forberedelse	11
4.4. Under kontrolbesøget – kontrolvejledning	11
4.4.1. Særligt for kontrol med frugt og grønt	12
4.4.2. Særligt for kontrol på besøgslandbrug (f.eks. hjorte og svin)	12
4.4.3. Særligt for kontrol på bedrifter med heste – udelukket fra konsum	12
4.4.4. Særligt for kontrol på bedrifter, ofte universiteter, der udfører fodringsforsøg med ikke-EU-godkendte fodertilsætningsstoffer	13
4.5. Prøvetagning	13
4.5.1. Prøvetagning af foder	14
4.5.2. Indsendelse af prøver	14
4.6. Udfyld KSK	14
4.6.1. Drøftelser	15
4.6.2. Status på KSK-skema	15
4.6.3. Indrapporter en overtrædelse	15
4.6.4. Brug af feltet kampagne– kun i tilfælde af særlige kampagner	15
4.6.5. Særligt for Konditionalitet	16
4.7. Opret og udfyld LPR – og dan et særligt "LPR-dokument"	16
4.8. Dan et brev	16
4.9. Hjælp til udvalgte områder	17
4.9.1. Registrering	17
4.9.2. Salg af foder	18
4.9.3. Køb af foder og ydelser relateret til foder	18
4.9.4. Sporbarhed - køb og salg	19
4.9.5. Zinkoxid – hvilke regler gælder?	20
4.9.6. Hvad er det for et produkt? - tilsætningsstof, fodermiddel eller biocid?	21
4.9.7. Brug af tilsætningsstoffer og forblandinger	22
4.9.8. Hvad må tilsættes til dyrenes drikkevand?	23
4.9.9. Animalsk protein, fiskemel og madaffald	24

4.9.10.	Håndtering af lægemidler/foderlægemidler	25
4.9.11.	Forbudte materialer	26
4.9.12.	Skadedyr – foder og fødevarer	26
4.9.13.	Mørnede dæk på ensilage	26
4.9.14.	Direkte tørring af korn (røggasanlæg)	27
4.9.15.	Udenlandsk foder	28
5.	Efter kontrolbesøget	29
5.1.	Kontrolbesøg uden afvigelser	29
5.2.	Kontrolbesøg med afvigelser og høring	29
5.3.	Kontrolbesøg med prøver (LPR)	30
6.	Tidsregistrering	31
7.	Ikrafttræden og ajourføring af instruksen	32
8.	Bilag og interne arbejdsdokumenter	32

Information vedrørende kontrolinstruksen

Denne kontrolinstruks er henvendt til de kontrollører, der udfører fysisk foder- og fødevarerhygiejnekontrol og er gældende for kontrol året 2024. Instruksen kan derfor indeholde internt sprogbrug og henvisninger til interne dataprogrammer, som personer udenfor Landbrugsstyrelsen ikke har adgang til. Hvis der er bilag knyttet til instruksen, vil de normalt også være tilgængelige, men der kan være tilfælde, hvor vi har vurderet, at den kontrollerede har mulighed for omgå kontrollen, hvis de pågældende informationer er offentligt tilgængelige. Af denne grund kan bilag være klassificeret som interne arbejdsdokumenter, som dermed kun er tilgængelige for medarbejdere i Landbrugsstyrelsen og Fødevarestyrelsen.

Selvom nærværende instruks er gældende for 2024, kan der dog i løbet af året forekomme rettelser/ændringer af instruksen. Disse vil blive offentliggjort i form af en revideret kontrolinstruks på Landbrugsstyrelsens hjemmeside samtidig med, at kontrollørerne modtager ændringerne.

1. Formål

Formålet med kontrollen er, at kontrollere om primærproducenter af foder og fødevarer overholder bestemmelserne i foderstoflovgivningen samt i foderhygiejneforordningen og fødevarerhygiejneforordningen. Formålet med instruksen er, at sikre en korrekt og ensartet kontrol af primærproducenter i Danmark i henhold til foderstof- og hygiejne lovgivningen.

2. Retsgrundlag

Kontrollen foregår med udgangspunkt i de herunder nævnte regelsæt samt i denne instruks.

Ret til at udføre kontrollen: Landbrugsstyrelsens ret til at udføre kontrollen fremgår af § 2, stk. 2 i Bekendtgørelse nr. 1273 af 27. november 2017 om Landbrugsstyrelsens opgaver og beføjelser. Landbrugsstyrelsens kontrollører har adgang til driftsbygninger og driftsarealer uden retskendelse. Dette fremgår af § 3, stk. 1 i Bekendtgørelse af lov om foderstoffer.

Foderstofloven, bekendtgørelse nr. 60 af 19. januar 2024, om lov om foderstoffer.

Foderbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 2227 af 30. november 2021 om foder og foder-virkosomheder.

Fødevarerforordningen, Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgevingen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarer-sikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarer-sikkerhed med senere ændringer.

Foderhygiejneforordningen, Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne med senere ændringer.

Fødevarerhygiejneforordningen, Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. juni 2004 om krav til fødevarerhygiejne med senere ændringer.

Pesticidrestforordningen, Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396 af 23. februar 2005 om maksimalgrænseværdier for pesticidrester i eller på vegetabiliske og animalske fødevarer og foderstoffer og om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF med senere ændringer.

Markedsføringsforordningen, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 767/2009 af 13. juli 2009 om markedsføring og anvendelse af foder med senere ændringer.

Prøvetagningsforordningen, Kommissionens forordning (EF) nr. 152/2009 af 27. januar 2009 om prøveudtagnings- og analysemetoder til offentlig kontrol af foder med senere ændringer.

Forordning om prøvetagning af fødevarer, Kommissionens forordning (EF) Nr. 401/2006 af 23. februar 2006 om prøveudtagnings- og analysemetoder til offentlig kontrol af indholdet af mykotoksiner i fødevarer med senere ændringer.

Grundbetalingsbekendtgørelsen bekendtgørelse nr. 792 af 2. juni 2022 om direkte støtte til landbrugere efter grundbetalingsordningen m.v.

Bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse, bekendtgørelse nr. 1108 af 11. november 2019.

Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse, bekendtgørelse nr. 1252 af 24. august 2020.

Bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse fra 2024, bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023.

Bekendtgørelse om konditionalitet for 2024, bekendtgørelse nr. 1520 af 8. december 2023.

Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om konditionalitet for 2024, bekendtgørelse nr. 989 af 28. juni 2023.

3. Generelt

Generelle bestemmelser for udførelse af kontrol kan findes i [Den generelle kontrolinstruks](#), som findes på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

3.1. Sikkerhed og veterinærforskrifter

Der må ikke gennemføres kontrolbesøg i besætninger, der er under offentligt tilsyn for visse specielle smitsomme husdyrsygdomme, som f.eks. Newcastle Disease samt Mund- og Klov-syge.

Ved besøg i svinebesætninger skal der tages højde for karantænetider, se www.spf-sus.dk. Vælg fanen "Besøgsrækkefølge" i menuen. Se også: [Den generelle kontrolinstruks](#).

3.2. Udtræksårsager

Bedrifter, som skal kontrolleres, er oprettet i VAKS under opgavekode 5131_24, Foder- og hygiejnekontrol på landbrug.

Når en bedrift udtages til kontrol, findes der en række forskellige udtræksårsager, som angiver hvilken population, bedriften er udtaget fra. Dette kan f.eks. være en udtræksårsag, som indikerer en "sammenfaldskontrol", f.eks. sammenfald med KON-kontrol eller pesticid, eller en udtræksårsag, som indikerer en dyreart, f.eks. svin eller kvæg.

Hvis udtræksårsagen er en dyreart, betyder dette, at bedriften er udtaget på baggrund af denne dyreart. Hele bedriften skal kontrolleres, også eventuelle andre dyrearter. For at få det rette overblik over alle bedriftens dyr – også på forskellige ejendomme, skal den 'Kontrolforberedende rapport – marker, dyr og gødning' bruges (se kap. 4.3 Forberedelse).

Eventuelle "Opfølgende kontrolbesøg" kan blive foretaget hos et antal af de bedrifter, som har haft en overtrædelse tidligere, eller hos bedrifter, som har fået konstateret et problem ved kontrol af de leverede fødevarer, f.eks. cadmium eller PCB i afgrøder eller slagtedyr. I så fald vil kontrolløren blive orienteret om hvilket problem, der var tale om.

3.3. Tidsfrister for kontrollens gennemførelse

Den ordinære hygiejne-/foderkontrol skal foretages hele året. Dog skal kontrol hos avlere af frugt og grønt primært gennemføres i vækstperioden fra maj til september.

Alle kontrolbesøg skal foretages uanmeldt. Vedr. retssikkerhedsloven og uanmeldte besøg henvises til kapitel 3 i [Den generelle kontrolinstruks](#), som ligger på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

3.4. Hvem og hvad er omfattet af kontrol

Hele primærproducentens bedrift er omfattet af kontrollen. Det betyder, at foder, bygninger, besætninger m.v., som det udtagne CVR eller CPR-nummer har rådighed over, er omfattet af kontrollen. Det gælder også eventuelle dyr (f.eks. heste eller kvier) i pension, hvor landbruger

er ansvarlig for foder og fodring. Landbrugers egne besætninger fremgår af den Kontrolforberedende rapport – marker, dyr og gødning.

3.4.1. Besætninger og bygninger ejet af andre

Besætninger, som har anden ejer, er som udgangspunkt ikke omfattet af kontrollen. Det betyder, at der kan være situationer, hvor kontrollen foregår i maskinhus og foderlade, men ikke inde i selve stalden, idet dyrene her er ejet og passet af et andet CVR eller CPR-nummer. Dette gælder også, selvom der er personsammenfald mellem ejerkredsen af de forskellige CVR-numre.

3.4.2. Hjemmeproduceret foder, hvor ejerskabet er fordelt mellem flere CVR

Landbruger skal, af hensyn til sporbarheden på foderet, vide hvilken virksomhed (CVR-nummer), der er ansvarlig for det foder, der måtte være på bedriften. Det skal kunne dokumenteres, hvornår et hjemmeproduceret foder er handlet/overdraget mellem CVR-numrene.

Såfremt dette er uklart, og foderet ikke er taget i anvendelse, vil den virksomhed (det CVR), som har produceret foderet, som hovedregel blive vurderet til at være den ansvarlige for det pågældende parti foder. Hvis foderet gives til dyr, er det den pågældende ejer af besætningen, som er ansvarlig for foderet.

3.4.3. Hestestaldningssteder (rideskoler) og heste

På hestestaldningssteder (rideskoler) er heste i pension som hovedregel omfattet af stedes foderhygiejneregistrering. Det betyder, at hestenes fodring, foderopbevaring og fodertrug mv er omfattet af en eventuel kontrol på stedet, med mindre det fremgår af opstaldningskontrakten, at hver enkelt hesteejer er ansvarlig i henhold til foderhygiejneforordningen.

Heste, som er undtaget konsum (hvilket vil fremgå af hestepasset), er ikke omfattet af foderhygiejneforordningen, og dermed er deres foder og fodring ikke omfattet af reglerne om foderhygiejne, HACCP m.v. Foder til disse heste er kun omfattet af øvrig foderlovgivning, f.eks. regler for indhold af tilsætningsstoffer og regler om uønskede og forbudte stoffer.

Se afsnit 4.4.6. Særligt for kontrol på bedrifter med heste – udelukket fra konsum

3.4.4. Hvis et CHR eller CVR er ophørt

Det fremgår af den Kontrolforberedende rapport – marker, dyr og gødning, hvis en besætning (et CHR) eller et CVR-nummer er ophørt. I så fald skal den ordinære foder- og hygiejnekontrol som hovedregel annulleres.

Kontakt gerne Lærke Johnsen - lajohn@lbst.dk eller Rikke Kristensen - rikkri@lbst.dk, i KO-supporten i Jordbrugskontrol, så afklarer de efterfølgende med Fødevarestyrelsen, om kontrollen skal annulleres.

Der gælder særlige regler for KO-kontroller.

3.5. KON og Anden KON (AKON)

Hvis der konstateres overtrædelser af foder- og hygiejneregler, som er omfattet af konditionalitet, så skal dette afrapporteres i CAP. Se selvstændig vejledning for denne kontrolopgave. Dette gælder også, når en KON-overtrædelse konstateres i forbindelse med en anden kontrol. Der henvises i øvrigt til [Instruks for konditionalitet - dyr 2024](#), som ligger på portalen.

4. Kontrolbesøget

Dette kapitel retter sig mod det fysiske kontrolbesøg.

4.1. Indledning

Kontrollen tager udgangspunkt i hygiejnereglerne for foder og fødevarer samt i øvrige regler for foder. Kontrollen omfatter kæden fra jord til bord. Kontrollen omfatter hele bedriften, fra dyrkning af foder og vegetabiliske fødevarer til udfodring i krybben og levering af slagtedyr.

Kontrollen gennemføres primært ved at spørge/interviewe landbrugeren om hans måde at af-dække og håndtere risici i sin produktion, samt ved at se de steder, hvor foder og fødevarer opbevares og håndteres - fra dyrkning til udfodring eller salg.

Forud for kontrollen benyttes den "Kontrolforberedende rapport – marker, dyr og gødning" til at danne et overblik over ejendomme, besætninger og afgrøder. Til hjælp for kontrollen, findes eksempler på fokusområder i bilag 1.

4.2. Værktøjer

"Kontrolforberedende rapport – marker, dyr og gødning"

Besætninger, afgrøder og eventuel ophørsdato fremgår af den "Kontrolforberedende rapport – marker, dyr og gødning". Denne rapport gør det ud for kontrolgrundlaget på foder- og fødevarerhygiejne kontrol. Det samme gælder de seneste kontroller på bedriften og deres resultat i form af statuskoden FSO/FJL. Fremover vil eventuelle heste også fremgå af rapporten, hvis landbruger har registreret dem i CHR. Det er et krav at heste er registreret i CHR, men mange er stadig ikke klar over det, og FVST vil gerne have, at vi vejleder om dette.

Bedriftens foderregistreringer fremgår også af den kontrolforberedende rapport. Man kan derfor f.eks. se om en bedrift er HACCP-registreret på det tidspunkt, hvor rapporten udskrives.

Rapporten kan også bruges i forbindelse med vurdering af, om man kan undlade at kontrollere enkelte af landbrugerenes besætninger. F.eks. hvis der er tale om en større bedrift og det giver mening, at udføre kontrollen som en stikprøve. Vær opmærksom på, at visse typer af kontroller, som udføres sammen med en foder- og hygiejnekontrol, kan kræve, at alle landbrugers bygninger, besætninger og arealer kontrolleres. Det gælder eksempelvis ved en KON-kontrol. Der er udarbejdet en oversigt (Bilag 1, Fokusliste foder- og hygiejnekontrol) med eksempler på forhold, der kan være en overtrædelse, samt hvilke regler der i så tilfælde er overtrådt. Listen kan bruges som støtteredskab under kontrollen og findes på kontrolportalen på intranettet under bilag til instruksen. *LBST-tjeklisten eller fokuslisten skal udfyldes og lægges på sagen i WorkZone.*

Fokuslisten

Fokuslisten, Bilag 1 dækker bedrifter med dyr og planter. [Findes her på portalen.](#)

LBST Tjekliste

Tjeklisten er en forsimplet udgave af fokuslisten og giver et overblik over de kontrolpunkter, som skal kontrolleres under kontrolbesøget. [Findes her på portalen.](#)

Skemaer

Der er både et KSK og en laboratorieprøverekvisition (LPR) tilknyttet kontrolopgaven 5131_2x.

Breve

Der er både et høringsbrev og et "OK-brev" til kontrolopgaven. Brevene følger standarden for hele Landbrugsstyrelsen.

Hvis der er konstateret overtrædelser, som er omfattet af konditionalitet, skal overtrædelserne behandles i henhold til [Instruks for konditionalitet - dyr 2024](#).

4.3. Forberedelse

Inden kontrolbesøget skal der laves en "Kontrolforberedende rapport – marker, dyr og gødning".

Benyt knaprapporten "Marker, dyr og gødning" i VAKS, når du står på rette KSK. Rapporten skal journaliseres på sagen i WorkZone.

Brug oplysninger om besætninger til beregning af karantænetider på de enkelte bedrifter, så besøgsrækkefølge kan planlægges (se www.spf-sus.dk. Vælg fanen "Besøgsrækkefølge" i menuen).

Rapporten kan bruges i forbindelse med vurdering af, om man kan undlade at kontrollere i enkelte af landbrugerens besætninger. Vær opmærksom på, at visse typer af kontroller, som udføres sammen med en foder- og hygiejnekontrol, kan kræve, at alle landbrugers bygninger, besætninger og arealer kontrolleres. Det gælder eksempelvis ved en KON-kontrol.

4.4. Under kontrolbesøget – kontrolvejledning

Kontrollen gennemføres primært ved at interviewe landbrugeren om hans måde at afdække og håndtere risici i hans produktion, samt ved at se de steder, hvor foder og fødevarer opbevares og håndteres. Kontrollen dækker hele kæden fra dyrkning af afgrøder til fodring af dyr og evt. salg af afgrøder.

Avlere af korn til fødevarer (f.eks. maltbyg eller brødhvede) har ikke separat udtræksårsag. Kontrol af fødevarehygiejne kan derfor være relevant på alle typer af bedrifter.

Ved kontrollen spørges ind til arbejdsgange, og hvordan landbruger imødegår risici for foder- og fødevarsikkerhed på bedriften.

Risici kan imødegås ved have gode arbejdsgange, f.eks. tænke over,

- opbevaring af foder og fødevarer
- renholdelse af fodringsudstyr
- placering af affald
- risiko for skadedyr i stald og lade

Landbruger skal også sætte sig ind i regler og rammer for brug af fodertilsætningsstoffer, særligt hvis landbruger selv blander foder, eller bruger tilsætningsstofferne i ren form.

Brug tjeklisten eller fokuslisten (Bilag 1), når du går rundt på bedriften.

Eventuelle overtrædelser af regler om foder, foderhygiejne og registrering rapporteres i VAKS på fanerne "1.5 Foderhygiejne", "1.2 Registrering", "2 Sporbarhed", "3 Tilsætningsstoffer" og/eller "4 Animalsk protein og uønskede stoffer" i KSK.

Eventuelle overtrædelser af regler om fødevarerhygiejne rapporteres i VAKS på fanen 1.4 Fødevarerhygiejne (brødkorn, maltbyg m.m.)

4.4.1. Særligt for kontrol med frugt og grønt

Avlere af frugt og grønt er som hovedregel udtaget med særskilt udtræksårsag, men produktion af frugt og grønt kan også findes på bedrifter med dyr.

Hvis bedriften også har frugt og grønt, så brug særskilt instruks: Kontrolinstruks for hygiejnekontrol ved primærproduktion af frugt og grønt.

Ved kontrollen bruges bilag 2, Frugt og grønt, fokusliste fødevarerhygiejnekontrol. Eventuelle overtrædelser af regler om fødevarerhygiejne rapporteres som hovedregel på fane "1.3 Frugt og grønt hygiejne (GMP)" i KSK.

4.4.2. Særligt for kontrol på besøgslandbrug (f.eks. hjorte og svin)

På besøgslandbrug er det vigtigt at være opmærksom på risikoen for, at dyrene smittes med en farlig dyresygdom. Bedriften skal f.eks. have overvejet, hvordan det undgås at dyrene fodres med medbragt mad, madrester eller lign.

Hvis dyrene fodres af gæsterne, bør dette kun ske med foder, som er udleveret fra besøgslandbruget.

Se endvidere afsnit 4.9.9 Animalsk protein, fiskemel og madaffald.

4.4.3. Særligt for kontrol på bedrifter med heste – udelukket fra konsum

Er hesten undtaget fra konsum gælder foderhygiejneforordningen ikke for foder til denne hest, da den dermed ikke er et fødevarerproducerende dyr. Det betyder, at reglerne om god fodringspraksis (GMP) ikke gælder, og at reglerne om HACCP-registrering for brug af fodertilsetningsstoffer og forblandinger heller ikke gælder for fodringen af denne hest.

Men alle andre regler for foder gælder også for sådan en hest, f.eks. regler for indhold af tilsætningsstoffer i foderet samt regler for eventuelt indhold af forbudte og uønskede stoffer.

Hvis en hest er undtaget konsum, fremgår dette af hestepasset på de såkaldte "Medicinsider". Hesten kan være udelukket fra konsum fordi den er behandlet med visse lægemidler.

I forbindelse med denne kontrol skal den ansvarlige for hestenes fodring altid kunne redegøre for og om nødvendigt dokumentere, at hestene er udelukket fra konsum. Det kan f.eks. ske ved at fremvise hestepas, eller kopi af opstaldningskontrakter, hvoraf det kan fremgå, om hesten er udelukket fra konsum.

4.4.4. Særligt for kontrol på bedrifter, ofte universiteter, der udfører fodringsforsøg med ikke-EU-godkendte fodertilsætningsstoffer

Fødevarestyrelsen kan vejlede universiteter/bedrifter om, under hvilke forudsætninger, de kan anvende et specifikt ikke-EU-godkendt fodertilsætningsstof, f.eks. titandioxid eller yttriumoxid, som intern fordøjelsesmarkør i videnskabelige fodringsforsøg.

Forudsætningerne for at udføre sådanne forsøg er følgende:

1. Fodringsforsøg med fordøjelsesmarkøren skal udføres separat fra andre fodringsaktiviteter. Det betyder, at
 - forsøgsfoder, der indeholder et ikke-EU-godkendt fodertilsætningsstof som fordøjelsesmarkør, skal holdes tydeligt adskilt fra andet foder. For at gøre dette simpelt, kan forsøgsfoderet med fordel mærkes som "forsøgsfoder"
 - forsøgsdyr, der fodres med foder indeholdende den pågældende fordøjelsesmarkør, skal holdes tydeligt adskilt fra dyr, der ikke indgår i forsøget, og der skal føres bog over hvilke dyr, der har fået det pågældende forsøgsfoder.
2. Dyr, der indgår i forsøg med pågældende fordøjelsesmarkører, eller animalske produkter herfra (f.eks. mælk og æg), må ikke indgå i fødevarekæden. Universitetet/bedriften skal kunne fremvise en plan eller dokumentation for, at forsøgsdyrene og produkter fra disse ikke går til konsum.
3. Den forsøgsansvarlige bør være opmærksom på den potentielle risiko for genotoksicitet for dyrene ved anvendelse af titandioxid (især for dyr med lang levetid og avlsdyr).
4. Fodringsforsøg med fordøjelsesmarkører er som regel ikke omfattet af dyreforsøgsloven (§ 1, stk. 2), idet de som udgangspunkt ikke er forbundet med smerte, lidelse, angst og varige mén for dyrene, hvorfor der ikke skal søges tilladelse til sådanne forsøg. Hvis forsøgene er omfattet af dyreforsøgsloven, må disse kun udføres, hvis man har tilladelse hertil fra Dyreforsøgstilsynet.

Den forsøgsansvarlige bør kunne redegøre for, at ovenstående punkter overholdes. Bed evt. den forsøgsansvarlige om at fremvise dokumentation for dialog med Fødevarestyrelsen om ovennævnte forudsætninger.

Hvis der konstateres overtrædelser, eller hvis det ikke er klart, om forsøget udføres forsvarligt, så kontakt Kemi & Fødevarekvalitet i Fødevarestyrelsen på 293@fvst.dk.

4.5. Prøvetagning

Kontrollen giver mulighed for at udtage en eller flere prøver af foder til analyse for indhold af forskellige parametre. F.eks. tilsætningsstoffer, pesticider, toksiner eller andet. Det kræver, at der medbringes relevant prøvetagningsudstyr, så prøverne udtages korrekt, således at resultaterne af analyserne bliver retvisende.

4.5.1. Prøvetagning af foder

Der skal udtages 280 prøver årligt fordelt jævnt i hele kontrolperioden og over hele kontrolpopulationen. Prøverne dækker også kontrol med konditionalitet, hvor dette er relevant.

Prøverne udtages som hovedregel af eget produceret foder eller eget blandet foder, fordi det er disse typer af foder, som landbrugeren har størst indflydelse på ("tættest på kilden"). Dette ændrer dog ikke ved, at landbruger altid er ansvarlig for alt foder på sin ejendom, uanset om det er indkøbt eller ej.

Prøverne udtages om muligt i blandekar/blander eller i færdigvaresilo samt eventuelt i fodervogn. Alternativt kan prøven udtages i krybbe, foderautomat eller på foderbord.

Hvis der på bedriften forefindes foder produceret i og/eller indkøbt fra andre lande (udenlandsk foder), skal der ikke udtages en prøve af dette foder. Foderet formodes at være omfattet af produktionslandets kontrol på foderområdet. Vær obs. på at landbruger skal betale en foderafgift. Vejled gerne om dette. Læs mere i afsnit 4.9.15.

Til hjælp for valg af relevante prøver og analyser bruges "IAD 1a Skema til prøve- og analyseudvælgelse".

Til hjælp ved udtagning og neddeling af prøver bruges den generelle prøvetagningsvejledning: "IAD 1b Vejledning i prøvetagning af foder på landbrug".

OBS! Hvis landbruger ønsker en kopiprøve af ensilage, skal den udtages på samme måde som første prøven og udleveres ved kontrollen.

Prøvenumre/labels:

Vær OBS på, at der er 5 ens numre/labels på rullen.

Én prøve (1 kg) indsendes til laboratoriet. Én prøve (1 kg) efterlades hos landbruger.

Prøvenumrene sættes på enden af prøvebakken, så numrene kan ses, når prøverne står i stabler på en hylde. Prøvebakken der sendes til laboratoriet vedlægges en ekstra ubrugt label. Ved brug af poser til foderprøven, skal den ekstra label lægges ned i kassen sammen med prøven/prøverne. Den ekstra label bruges af laboratoriet.

Hvis de andre numre ikke bruges til andet (f.eks. til at sætte i egen kalender, på et prøvebilag eller et notat fra dagen), så skal de bortkastes for at undgå fejl.

4.5.2. Indsendelse af prøver

Tørre prøver: indsendelse skal ske senest dagen efter, at de er udtaget.

Ensilage prøver: skal sendes senest dagen efter, at de udtaget (aldrig op til en weekend). Hvis dette ikke er muligt, skal de nedfryses og sendes efter max 1 uge.

Vådfoder: skal nedfryses samme dag, som de er udtaget (pga. fare for forgæring), og sendes hurtigst muligt efter frysning (max 1 uge) i velegnet kasse (f.eks. flamingokasse).

4.6. Udfyld KSK

Her under er gennemgået udvalgte punkter i KSK.

4.6.1. Drøftelser

På fanen "Besøgsdata" findes feltet "0.18 - Ved kontrolbesøget blev følgende drøftet:"

Feltet anvendes til bemærkninger, som blev drøftet under kontrollen. Teksten udskrives i brevet. Feltet må kun benyttes til drøftelser, som ikke vedrører regulære overtrædelser på foder! Feltet kan bruges ved alle kontroller, uanset om det er en ok-kontrol, eller om der er høring på et andet punkt. Overtrædelser som fører til en høring, skal ikke gentages i dette felt, men indskrives i de relevante punkter i KSK.

Eksempel: "Vi talte om muligheden for at fodre katte et andet sted, så en eventuel risiko for forurening af foder blev yderligere minimeret", eller "Vi talte om muligheden for at forebygge fare ved at renholde på "den og den måde".

4.6.2. Status på KSK-skema

KSK-skema skal, når oplysninger om kontrollen er gemt, have status "FSO", hvis der ikke er konstateret overtrædelser ved kontrollen, og status "FJL", hvis der indrapporteres overtrædelser og sagen sendes i høring. Sagen må ikke afsluttes i WorkZone uden status "FSO" eller "FJL".

4.6.3. Indrapporter en overtrædelse

Alle overtrædelser indtastes i blokke på den relevante fane. Den enkelte overtrædelsesnummer fremgår af fokuslisten. Ciffer 1 og 2 henviser til fane og bloknummer, mens ciffer 3 og 4 er forløbende numre, så punktet kan findes på valglisten under "Område" i blokken.

Eksempel:

Punkt 1519 findes på fane 1, blok 1.5, mens punkt 4203 findes på fane 4, blok 4.2. Når man skal afrapportere en overtrædelse, skal man indsætte en linje i den relevante blok. Hvis flere punkter er overtrådt, skal der oprettes en ny linje i blokken for hvert af de konstaterede forhold.

Hvis et forhold er omfattet af flere bestemmelser (hjemler), skal der indsættes en ny linje i blokken for hver hjemmel. I så fald skrives den samme tekst i "beskrivelsen" i KSK, så alle relevante bestemmelser fremgår til sidst i brevet.

Beskriv overtrædelserne. Hvordan ser der ud, hvad er problemet og hvori består en eventuel fare. Beskriv så faktisk som muligt, og uddyb dine observationer om risici. Vær opmærksom på, at du får valgt den eller de relevante hjemler.

Eksempel: "Foderladen fremstod rodet med tomme sække, brædder m.v. under siloer og langs vægge, herved er der risiko for skadedyr".

4.6.4. Brug af feltet kampagne- kun i tilfælde af særlige kampagner

Fanen "5 Kampagne" benyttes kun, hvis der i løbet af året skal gennemføres en specifik kampagne.

4.6.5. Særligt for Konditionalitet

Alt vedrørende eventuel overtrædelse og bedømmelse i forhold til konditionalitet skal indrapporteres som en AKON i CAP. [Se selvstændig vejledning for denne kontrolopgave, som ligger på Landbrugsstyrelsens intranet.](#)

4.7. Opret og udfyld LPR – og dan et særligt "LPR-dokument"

Der kan findes hjælp til oprettelse af LPR (Laboratorieprøverekvisition) i VAKS, se nedenstående beskrivelse.

Hvis der er udtaget en (eller flere) foderprøve(r), skal du selv oprette en LPR i skemaet.

Du opretter en LPR ved at indsætte en ny linje (tryk på det grønne +) og udfylde felterne med samme udtræksårsag og dato som KSK. LPR'et kommer til at ligge i samme sag som KSK'et i WorkZone.

Status på LPR skal altid være "REM".

Når du har udfyldt LPR, skal du danne et særligt LPR-dokument.

Stå på LPR linjen, tryk "Vælg brevskebelon".

Vælg dokumentet "Jordbrugskontrol_5131_2å_Hyg_Foder_LPR-oplysn_til_FVST_LIMS".

Dokumentet gemmes som andre VAKS Offline dokumenter og tjekkes automatisk ind, når LPR tjekkes ind. Dokumentet arkiveres på sagen på samme måde som de øvrige dokumenter. Dokumenter fra LPR og KSK ligger nu på samme sag.

LPR'et(erne) skal tjekkes ind sammen med KSK'et. Hvis udvekslingsbilledet har været åbent, mens du har oprettet LPR, skal du "opdatere" billedet for at kunne se de nye LPR'ere. Du opdaterer f.eks. billedet ved at klikke på "Overførsel til offline > Udveksling". Husk at markere både KSK og LPR på "Tjek ind" fanen.

Efter "Tjek ind" skal du finde sagen i WorkZone og sende LPR-dokumentet/LPR-dokumenterne til Fødevarestyrelsen på mail Primaerproducenter-fvst@fvst.dk. Se endvidere afsnit 5.3.

4.8. Dan et brev

Vælg rette brev (høring eller ok).

Skriv kun noget ekstra ind i brevet, hvis teksten fra feltet "0.18 Drøftelser" skal uddybes, fordi der ikke har været plads nok i feltet. Øvrige fejl og bemærkninger vil altid komme automatisk fra VAKS når KSK er udfyldt korrekt.

4.9. Hjælp til udvalgte områder

Herunder er en række udvalgte områder uddybet.

4.9.1. Registrering

Bedriftens registreringer kan ses af den kontrolforberedende rapport, "Marker, dyr og gødning". Informationerne hentes automatisk fra Landbrugsindberetning.dk, punktet "Foder og fødevarer".

En bedrift skal være registreret til primærproduktion af foder og fødevarer afhængig af hvilken type primærproduktion, som bedriften har. Bedrifter med dyr til fødevareproduktion skal både være registreret efter foderhygiejneforordningen og fødevarehygiejneforordningen.

Bagatelagte landbrug og landbrugsaktivitet, skal dog ikke være registreret. [Læs mere om dette i fodervejledningens kapitel 82. Foderaktiviteter, der ikke skal registreres.](#)

Det er bedriftsejers ansvar at sikre, at registreringerne er ajourførte, så de er i overensstemmelse med de aktiviteter, der er på bedriften. Dette gælder også for de supplerende foderoplysninger.

Supplerende foderoplysninger

En bedrift kan have fire supplerende foderregistreringer:

- HACCP-registrering
- når der anvendes forblandinger eller tilsætningsstoffer i ren form på bedriften
- Registrering til fodring med fiskemel og blodprodukter til svin og fjerkræ
- når disse fodermidler anvendes i ren form på bedriften (disse fodermidler må gives til alle andre dyrearter end drøvtyggere, altså f.eks. svin, fjerkræ, heste m.v.)
Det er samme registrering, som skal bruges, hvis landbruger fodre med insektmel.
- Registrering til brug af mælkeerstatning med indhold af fiskemel til unge drøvtyggere
- når der anvendes denne særlige form for mælkeerstatning til unge drøvtyggere på bedriften
- Registrering til brug af mælkeprodukter fra mejerier på særlige betingelser
- når der anvendes produkter afledt af mælk, herunder skyllemælk (mælkevand), der har været i kontakt med pasteuriseret mælk eller

- når der anvendes valle, der er fremstillet af ikke varmebehandlede mælkeprodukter, som er indsamlet mindst 16 timer efter koagulering af mælken, og hvor pH-værdien er under pH 6 i mælken

Hvis en registrering mangler eller ikke er ajourført, skal dette noteres på fane "1.2 Registrering" i KSK.

Brug af insekt-, fjerkræ- svinemel

OBS På nuværende tidspunkt er denne registrering ikke med i Landbrugsindberetning.dk. Information om disse registreringer kommer derfor ikke ud på den kontrolforberedende rapport.

Disse fodermidler må kun anvendes til hjemmeblanding i form af indkøbte tilskudsfoderblandinger med mindre end 50 % råprotein.

Samtidigt gælder for hjemmeblanding:

- Insektmel må kun anvendes på bedrifter, der holder svin, fjerkræ, akvakulturdyr;
- Fjerkræmel må kun anvendes på bedrifter der holder svin, akvakulturdyr;
- Svinemel må kun anvendes på bedrifter der holder fjerkræ og akvakulturdyr

Hvis der i forbindelse med kontrollen observeres, at der anvendes insekt-, fjerkræ eller svine- mel skal Fødevarestyrelsens Team ABPF orienteres. Send info om, hvilket produkt der bruges til hvilke dyr samt hvilke andre dyr, der evt. er på bedriften. Send oplysningerne til e-mail: 28-abpf@fvst.dk.

4.9.2. Salg af foder

En landbruger må sælge og overdrage primærprodukter (foder) fra egen bedrift, f.eks. korn, hør, halm og ensilagewrap. Landbrugeren må sælge til naboen, store fodervirksomheder og til private.

En landbruger må ikke sælge eller overdrage indkøbt foder med mindre denne er registreret som fodervirksomhed. Dette gælder alle former for indkøbt foder, altså både indkøbte primærprodukter (f.eks. korn og hør) og andet foder (f.eks. sojaskrå eller hjemmeblandet fuldfoder).

En landbruger må ikke sælge eller overdrage foder som han selv har blandet med mindre denne er registreret som fodervirksomhed.

Reglerne gælder også for salg til tredjepart og for salg/overdragelse mellem bedrifter med forskellige CVR, men som har samme ejer/ejerkreds. Dette gælder ikke for flytning af foder mellem ejendomme tilknyttet samme CVR.

Hvis landbruger ønsker at videresælge indkøbt foder, videresælge foder blandet på bedriften, eller vil sælge egne primærprodukter efter at have sammenblandet dem, skal bedriften registreres som en fodervirksomhed med aktivitet efter primærproduktionen. Fodervirksomheden skal følge foderhygiejneforordningens bilag II og følge HACCP principperne i hele produktionen. Dette er de samme regler, som gælder for alle andre fodervirksomheder med aktivitet efter primærproduktionen. Se også afsnit 4.9.3 om køb af foder og ydelser relateret til foder.

Hvis en virksomhed, f.eks. et landbrug, sælger foder, men ikke har den korrekte registrering til aktiviteten (registrering som fodervirksomhed efter primærproduktion), har denne virksomheden overtrådt bestemmelsen om at give Fødevarestyrelsen ajourførte oplysninger om sine aktiviteter. Oftest foregår kontrollen ikke på denne sælgende virksomhed, men hos en af virksomhedens kunder. I så fald skal I sende information til Fødevarestyrelsen om den sælgende virksomhed, hvorefter Fødevarestyrelsen følger op over for sælger. Send informationen til primærproducenter-fvst@fvst.dk.

4.9.3. Køb af foder og ydelser relateret til foder

Landbruger må kun forsyne sig hos eller købe foder fra en fodervirksomhed, herunder landbrug, som er registreret eller godkendt i henhold til foderhygiejneforordningen. Det gælder uanset, om det er et nabolandbrug, en maskinstation eller en større foderstofvirksomhed.

Eneste undtagelse fra kravet om køb fra registreret sælger er, hvis den pågældende sælger ikke skal være registreret (se afsnit 4.9.1).

Hvordan skal den sælgende virksomhed være registreret

Landbrug skal være registreret til primærproduktion af foder, mens maskinstationer og foderstofvirksomhederne skal være registreret til produktion af foder, til mellemandel eller som maskinstation, når de sælger foder eller foderydelser.

Hvis sælger ikke er korrekte registreret

Hvis en virksomhed, f.eks. et landbrug, sælger foder, men ikke har den korrekte registrering til aktiviteten, har denne virksomheden overtrådt bestemmelsen om at give Fødevarestyrelsen ajourførte oplysninger om sine aktiviteter. Det gælder f.eks. for et landbrug, som kun er registreret til primærproduktion, og ikke som foderstofvirksomhed. Der er således ikke tale om en uregistreret virksomhed, men om en "underregistreret" virksomhed. Oftest foregår kontrollen ikke på denne sælgende virksomhed, men hos en af virksomhedens kunder. I så fald skal I sende information til Fødevarestyrelsen om den sælgende virksomhed, hvorefter Fødevarestyrelsen følger op over for sælger. Send informationen til primaerproducenter-fvst@fvst.dk.

Hvornår har køber overtrådt reglerne

Hvis et landbrug køber foder eller får foderrelaterede ydelser fra en virksomhed, der slet ikke er registreret i henhold til foderhygiejneforordningen, altså hverken som primærproducent, eller fodervirksomhed med aktivitet efter primærproduktionen, så har landbruget overtrådt bestemmelsen om kun at købe fra en virksomhed, der er registreret i henhold til foderhygiejneforordningen.

Landbrugers eventuelle overtrædelser afrapporteres i KSK på fane 2 Sporbarhed, (punkt 2102). Dette punkt er omfattet af konditionalitet (KON-krav LF 5.9).

4.9.4. Sporbarhed - køb og salg

Formålet med sporbarhed på foder er, at man hurtigt kan informere om eventuelle fejl ved foderet, og at man dermed har mulighed for hurtig reaktion og kan fjerne farligt foder fra dyrene. Derfor skal bedrifter både ved indkøbt foder og ved salg af egne produkter altid notere sporbarhedsoplysningerne.

Ved køb og salg af foder skal de 4 sporbarhedsoplysninger noteres:

- Navn på sælger henholdsvis køber
- Produktnavn
- Leveringsdato
- Mængde

Sporbarhedsjournalen kan være en faktura. Hvis ikke alle oplysninger fremgår af selve fakturaen, skal både følgeseddel og faktura gemmes. Oplysningerne skal som hovedregel gemmes i 5 år.

Eventuelle overtrædelser afrapporteres i KSK på fane 2 Sporbarhed (2101). Dette punkt er omfattet af konditionalitet (KON-krav LF 5.6).

4.9.5. Zinkoxid – hvilke regler gælder?

På landbrug kan zinkoxid anvendes efter flere forskellige regelsæt. For at blive klar over hvilket regelsæt, som gælder i den enkelte situation, må man tage udgangspunkt i selve stoffet (zinkoxid) og dets anvendelse. Se tabel 1 for en oversigt.

Tabel 1

Zinkoxid brugt som	Anvendelse af zinkoxid	Regler
Foder	<ul style="list-style-type: none">– Tilsætningsstoffet zinkoxid <u>skal</u> opblandes i foder– Det må bruges i dosis op til 120 mg zink/kg foder, dog for søer og smågrise i dosis op til 150 mg zink/kg foder– Se afsnit "4.9.7 Brug af tilsætningsstoffer og forblandinger" for regler om anvendelse	EU-Registreret over tilsætningsstoffer, og Foderhygiejneforordningen (183/2005) Forkert anvendelse af tilsætningsstof er omfattet af konditionalitet (KON-krav FL 5.11.1)
Udtørring	<ul style="list-style-type: none">– Må ikke kunne ædes af dyr– Skal fjernes, før der kommer dyr i stalden igen– Skal opbevares væk fra foder– Må ikke fejes i gyllen, skal opsamles	Miljøbeskyttelsesloven vedr. zinkoxid i gylle Foderregler, hvis dyr eller foder kan komme i kontakt med det
Desinfektion	<ul style="list-style-type: none">– Zinkoxid er ikke godkendt til desinfektion– Anvendelse af ikke godkendte biocider er ulovligt	Biocidforordningen Der kan være KON på anvendelse af ulovligt biocid.

Tilsætningsstof

Hvis zinkoxid anvendes i form af tilsætningsstoffet zinkoxid, så skal landbruger overholde bestemmelserne for brug af fodertilsætningsstoffer. Disse fremgår af afsnit 4.9.4 Brug af tilsætningsstoffer og forblandinger. Det er sjældent, at zinkoxid anvendes på denne måde.

Når zinkoxid tildes på gulv eller i smågrisehuler, så dyrene kan æde direkte af det, er der tale om fodring. Det er ikke tilladt at give et tilsætningsstof på denne måde. Det betyder, at der dermed er tale om en overtrædelse af regler for anvendelse af tilsætningsstoffer, og overtrædelsen skal indtastet i KSK-punkt 3103 (LF 5.11.1).

Det er muligt via prøvetagning af foder at afklare, om der er for meget zink i et foder. Fuldfoder må kun indeholde op til 150 mg zink/kg for søer og smågrise samt op til 120 mg zink/kg for øvrige kategorier af dyr.

Udtørring eller desinfektion

Zinkoxid anvendes af nogle landbrug til udtørring eller desinfektion. Zinkoxid er ikke godkendt til desinfektion i henhold til regler om biocider. Zinkoxid kan derfor kun anvendes til udtørring.

Zinkoxid til udtørring må gerne opblandes med andre udtøringsprodukter, eksempelvis kartoffelmel. Det er vigtigt, at zinkholdige midler til udtørring ikke ved et uheld kan ædes af dyr eller forurene foder. Zinkholdige udtøringsmidler skal derfor fjernes helt fra sti/stald, før dyr indsættes. Hvis dyrene kan æde det, er det tale om fodring.

Zinkholdige udtørningsmidler skal opsamles. De må ikke fejles i gyllen uden særlige dispensation, jf. Miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1.

Hvis zinkholdige udtørningsmidler fejles i gyllen uden landbruger har fået en dispensation, skal der gives besked til den relevante kommune om forholdet.

I forbindelse med at zinkholdige midler er blevet forbudt, har vi set nogle mere kreative måder at forbygge diarré på, bl.a. tilsætning af desinfektionsmidlet Stalosan direkte til foderet. Dette er naturligvis IKKE tilladt og er en overtrædelse af LF 5.11.

4.9.6. Hvad er det for et produkt? - tilsætningsstof, fodermiddel eller biocid?

Det kan i nogle tilfælde være svært at vurdere, om et stof eller et produkt er et fodermiddel, et tilsætningsstof eller et biocid. Skemaet (tabel 2) kan bruges til en foreløbig kategorisering af de stoffer/produkter, som man kan være i tvivl om. Den endelige kategorisering vil i nogle tilfælde først kunne afklares efter en nærmere undersøgelse af en eventuel mærkningsseddel eller andre bilag. Mange fodermidler bidrager mest med energi, fedt og protein, men nogle bidrager specifikt med næringsstoffer som f.eks. calcium og fosfor.

Tabel 2

Type	"Tommelfingerregel"	Fremgår af	Eksempler	HACCP-registrering
Fodermidler	Fodermidler bidrager med stoffer, som står i gram eller % på en almindelig fodermærkningsseddel	Fodermiddelfortegnelsen, Bilaget, forordning (EU) 2017/1017 eller fodermiddelregisteret	<ul style="list-style-type: none"> - Kridt/Foderkridt/Calciumcarbonat (Ca) - Salt/Fodersalt (Na) - Magnesiumoxid eller magnesiumfosfat (Mg) - Dextrose og glukosesirup 	Nej
Tilsætningsstoffer og forblandinger	<p>Tilsætningsstoffer bidrager med stoffer, som står i mg eller i.e. på mærkningsseddelen</p> <p>På mærkningen fremgår navnet samt den funktionelle gruppe, som stoffet er godkendt i og stoffets specifikke navn fra godkendelsen</p>	EU-Registreret over tilsætningsstoffer	<p>Sporstoffer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zinkoxid (Zink, Zn) - Jernsulfat (Jern, Fe) <p>Vitaminer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oftest E - forblandinger med A og D <p>Konserveringsstoffer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Myresyre og benzoesyre <p>Bindemidler:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Støvbindere (sælges nogle gange som såkaldte "toksinbindere") 	Ja – inkl. et skriftligt kvalitetsstyringsystem

Type	"Tommelfingerregel"	Fremgår af	Eksempler	HACCP-registrering
Ensileringsmidler, en særlig gruppe af tilsætningsstoffer	Tilsætningsstofferne bruges til at fremme ensileringsprocessen. Landbruger kan selv købe stoffet og overdrage det til maskinstationen, som snitter og pakker, eller maskinstationen kan selv have stoffet med	EU-Registreret over tilsætningsstoffer	Bakterier, f.eks. mælkesyrebakterier Organiske syrer, f.eks. propionsyre og myresyre. OBS! Flere af stofferne er også konserveringsmidler. Det er derfor vigtigt at have formålet for øje, når man kategoriserer stofferne og de lovgivningsmæssige krav	Nej, denne helt særlige gruppe af tilsætningsstoffer kræver ikke HACCP
Biocid, midler til desinfektion	Har en etikette med bl.a. information om hvordan midlet skal bruges, i hvilke mængder, til hvilket formål, faresymbol m.m. Ordet "biocid" står ikke på etiketten.	Miljøstyrelsens regler om biocider og krav til lovlighed OBS: Stofferne må bruges i drikkevand med dyr i stalden, <i>når brugsvejledningen følges!</i>	Stalddesinfektionsmidler, f.eks. Stalosan Vanddesinfektionsmidler, som f.eks. "Blegeessens" Hypoclorid Hydrogen-peroxid "Cid 2000" "Nordic Aquarens"	Ikke relevant

4.9.7. Brug af tilsætningsstoffer og forblandinger

Landbruger skal være HACCP-registreret og have et skriftligt kvalitetsstyringssystem baseret på HACCP-principperne, når han bruger tilsætningsstoffer eller forblandinger i foder eller vand til sine dyr.

Eneste undtagelse er ensileringsstoffer, som landbruger kan bruge til ensilering af afgrøder uden en HACCP-registrering eller det skriftlige kvalitetsstyringssystem.

Tilsætningsstoffer og forblandinger må kun bruges på den måde, som fremgår af stoffets godkendelse.

- Stofferne må kun bruges til bestemte dyrearter og dyrekategorier.
- Stofferne må kun bruges i bestemt dosis.
- De fleste tilsætningsstoffer skal oplandes i foder, men enkelte stoffer er godkendt til oplanding i drikkevand.

Nogle tilsætningsstoffer er desværre ikke mærket korrekt med den funktionelle gruppe. Der står måske kun "Myresyre 75 %" på etiketten. Stoffet betragtes og behandles dog altid som et tilsætningsstof i forbindelse med denne kontrol.

Såfremt mærkningen er mangelfuld kan tilsætningsstoffet om nødvendigt findes i [EU-registeret over lovlige tilsætningsstoffer, first part \(Annex 1\)](#). Registeret opdateres løbende.

OBS! Foderblandinger og fodermidler må bruges uden HACCP. Foderblandinger er fuldfoder, tilskudsfoder og mineralsk foder samt diæt foder og mælkeerstatninger.

Eventuelle overtrædelser afregnes i KSK på fane 1.2 Registrering (manglende HACCP-registrering) eller på fane 3 Tilsætningsstoffer (forkert brug).

4.9.8. Hvad må tilsættes til dyrenes drikkevand?

Der er ikke specifikke krav til dyrenes drikkevand, men vandet må ikke indeholde forbudte eller uønskede stoffer, som kan overføres til mælk, æg eller kød. Og vandet må ikke være så ringe (smag, lugt, konsistens), at dyrene ikke vil drikke det, da det vil være en overtrædelse af dyrevelfærdsreglerne om, at dyrene skal kunne slukke deres tørst.

Fodermidler og foderblandinger (tilskudsfoder, fuldfoder og mineralsk foder samt diætetisk foder), må gerne gives i drikkevandet.

Biocider (midler til vanddesinfektion) må tilsættes, når disse bruges i henhold til vejledningen. Når stalden er tom, f.eks. i forbindelse med rengøring, må rengørings- og desinfektionsmidler tilsættes i vandet. Landbruger bør følge vejledningen på produktet og skal sikre sig, at der ikke er rester af stoffer tilbage i vandet, når dyr lukkes ind i stalden.

Fodertilsætningsstoffer og forblandinger må ikke gives i drikkevandet, med mindre stoffet er specifikt godkendt til brug i drikkevand (kun få tilsætningsstoffer er godkendt til drikkevand. Brugen af stoffet er i så fald omfattet af kravet om HACCP, se afsnit 4.9.7).

Tabel 3 giver en oversigt om de forskellige grupper af stoffer.

Tabel 3

Produkt	Tilladt/ikke tilladt i drikkevand	Eksempler og bemærkninger
<i>Tilskudsfoder</i>	Tilladt	Der står "Tilskudsfoder" på mærkningen Mange produkter af typen: "Drikkejern" og "E-vitamin"
<i>Fodertilsætningsstof og forblanding</i>	Ikke tilladt	Myresyre, propionsyre, benzosyrer (konserveringsmidler til foder) "Rød Succes" og lign. (forblanding med vitaminer)
	Tilladt, hvis tilsætningsstof <u>er</u> godkendt til brug i drikkevand	OBS! Ved godkendte produkter kræves HACCP-registrering og skriftligt kvalitetsstyringssystem, da det er tilsætningsstoffer godkendt til brug i drikkevand
<i>Rengørings- og desinficeringsmiddel</i>	Ikke tilladt	Produkter, der anvendes til rengøring og desinficering af rør m.m. Disse produkter må ikke komme ind i dyrene
<i>Biocid, til vandesinfektion</i> <i>Produktgruppe 5 (PT 5)</i>	Tilladt	"Blegeessens" Hypoclorid Hydrogenperoxid "Cid 2000" "Nordic Aquarens" Det <u>skal</u> fremgå af etiketten, hvordan stoffet skal bruges, når der er dyr i stalden Brug af disse stoffer er omfattet af Miljøstyrelsens regler
<i>Lægemedler</i>	Tilladt, når anvendelsen foregår efter dyrlægens anvisning	Lægemedler ordineret af dyrlægen. Der er en "apotek etikette" på stoffet, og præparaterne fremgår af dyrlægens ordinationsliste.

4.9.9. Animalsk protein, fiskemel og madaffald

Fiske- og insektmel må bruges til svin og fjerkræ, men ikke til drøvtyggere. Derfor er det forbudt at fodre drøvtyggere (kvæg/får/geder/hjorte) med foder, som indeholder fiskemel eller insektmel. Der er også forbudt, hvis foderet har påtrykt advarsel om, at foderet kan indeholde insektmel eller fiskemel (f.eks. indeholder de fleste typer af svinefoder fiskemel). Dog må unge drøvtyggere få mælkeerstatning med indhold af fiskemel.

Der gælder skrappe krav til opbevaring og udfodring af foder med indhold af animalsk protein for at minimere risikoen for, at dette uforvaret gives til drøvtyggere.

Forarbejdet animalsk protein (PAP) af landdyr er forbudt til alle fødevareproducerende dyr, medmindre der er fastsat helt klare regler, der præciserer hvilke arter der må fodres med specifikt PAP. Det betyder at det er tilladt at fodre fjerkræ med svinemel og svin med fjerkræmel. Med undtagelse af drøvtyggere er det også tilladt at fodre fødevareproducerende dyr med kolagen og gelatine af drøvtygger oprindelse, hvilket eksempelvis muliggør fodring med flere tidligere forbudte kage- og slikrester fra fødevareindustrien.

Foder med forarbejdet animalsk protein af landdyr skal opbevares eller udfodres, så kun de dyr foderet er tiltænkt kan få det tildelt eller selv komme til det. Vær særlig opmærksom på foder til og fodring af hunde/katte.

Fødevareproducerende dyr må ikke tildeles madrester eller køkkenaffald, da disse kan indeholde rester af forbudt animalsk protein. Det gælder også for besøgslandbrug, hobbybesætninger og kælegrise. Det skyldes den generelle risiko for overførsel af sygdomme til dyr og mennesker samt risikoen for TSE (BSE=kogalskab). Fødevareproducerende dyr må ej heller fodres med uforarbejdet animalsk protein såsom eksempelvis rå æg til høns mv.

Eventuelle overtrædelser afrapporteres i KSK på fane 1.2 - Registrering (manglende registrering til fiskemel eller manglende registrering til mælkeerstatninger med fiskemel til unge drøvtyggere). Hvis animalsk protein gives til forkert dyreart afrapporteres overtrædelserne i KSK på fane 4, punkt 4.1 - Animalsk protein.

Landbruger kan se alle sine foderregistreringer på Landbrugsindberetning.dk under punktet "Foder og fødevarer". Herfra kan man også udskrive en kvittering for sine registreringer.

Brug af svine-, fjerkræ-, insekt- fiskemel og blodprodukter kræver, at landbruger er registreret til dette. Landbruger skal ligeledes være registreret, hvis der gives mælkeerstatning med fiskemel til unge drøvtyggere. Nærmere forklaring se afsnit 4.9.1. Registrering.

4.9.10. Håndtering af lægemidler/foderlægemidler

Lægemidler er ordineret af dyrlægen og fremgår af dyrlægens ordinationsliste. Der er en "apotek etikette" på pakningen, så det er tydeligt, at produktet er et lægemiddel.

Foderlægemidler og foder, der ikke indeholder lægemidler, bestemt til forskellige kategorier eller arter af dyr skal opbevares, så risikoen for fodring af dyr, der ikke er målarter, reduceres.

Det betyder, at lægemidler og foderlægemidler ikke må håndteres i blandeanlæg, foderstreng eller færdigvaresiloer, fordi der er stor risiko for forurening af andet foder med små rester af lægemiddel.

Et landbrug kan opnå godkendelse til selv at fremstille foderlægemidler, altså selv blande foder med lægemidler. Landbruget bliver i så fald godkendt som hjemmeblander af foderlægemidler. Dette fremgår af foderlægemiddelforordningen.

Alle lægemidler kan dog altid håndteres på krybbeniveau, i mindre lokale blandere (betonblandere), i fodervogn og lignende. Dette kræver ikke en særlig godkendelse, da blandingen af foder og lægemiddel ikke betragtes som et *foderlægemiddel*, men blot som et foder med en "topdressing" af lægemiddel.

Eventuelle overtrædelser vedr. opbevaring af foderlægemidler, både egen fremstillede og indkøbte foderlægemidler afrapporteres i KSK på fane 1.5 Foderhygiejne (GMP), punkt 1523.

Eventuelle overtrædelser vedr. blanding og udfodring afrapporteres i KSK på fane 1.5 Foderhygiejne (GMP), punkt 1524.

Begge punkter er omfattet af konditionalitet (KON-krav LF 5.10 og LF 5.11).

4.9.11. Forbudte materialer

Emballage fra fødevarer, bejdset frø, husholdningsaffald, fæces, urin, behandlet træ m.m. er stoffer, som det er forbudt at fodre med. Dette gælder også, selvom det sker uforvaret.

Vær særlig opmærksom, når der fodres med restprodukter af fødevarer. Der må ikke være plastik, pap eller nogen anden form for rester af emballage i det foder, som dyrene får.

Eventuelle overtrædelser afrapporteres i KSK på fane 4, punkt 4.2 Uønskede stoffer. Dette punkt er omfattet af konditionalitet (KON-krav LF 5.10).

Fodring med Stalosan og andre biocider til stalddesinfektion er ikke tilladt. Eventuelle overtrædelser afrapporteres på i KSK på fane 1.5, punkt 1521 Opbevaring af foder og kontrol med skadegørere. Dette punkt er omfattet af konditionalitet (LF 5.10.1)

OBS! Det er forbudt at fodre med madaffald. Se afsnit 4.9.6.

4.9.12. Skadedyr – foder og fødevarer

Landbrugere skal forhindre, at dyr og skadegørere forårsager kontaminering af fødevarer og farlig forurening af foder.

Ejere af fast ejendom har pligt til at foretage sådanne foranstaltninger med hensyn til sikring af deres ejendomme og disses renholdelse, og at rotternes levedmuligheder på ejendommen begrænses mest muligt.

Kravene til at forhindre og forebygge skadedyr afhænger af, om foderet ligger ude eller inde.

Skadedyr skal forhindres i at komme til bygninger og ind i bygninger, hvor foder og fødevarer opbevares. Eksempelvis holdes bygninger tætte med døre og vinduer, som kan lukkes. Omkring bygningerne holdes ryddeligt og eventuel vegetation holdes nede eller fjernes.

Skadedyr forebygges effektivt ved at fjerne fødeemner og mulige redepladser.

Miljøstyrelsen har udgivet flere vejledninger om forebyggelse af rotter.

Eventuelle overtrædelser afrapporteres i KSK på fane 1309, 1406, 1507, 1518, 1521 samt 1513. Dette punkt kan være omfattet af konditionalitet (KON-krav LF 5.8).

Opbevaring af rottegift

Det er muligt for en landbruger, som har en særlig autorisation, selv at udlægge visse typer af rottegift. Det betyder, at I kan opleve, at rottegift opbevares på nogle bedrifter.

4.9.13. Mørnede dæk på ensilage

Bedriften må ikke anvende gamle mørnede dæk eller andet materiale, som kan udgøre en fare for dyrs eller menneskers sundhed.

Kanttråd fra mørnede og slidte dæk samt andre spidse metalgenstande (søm, hegnstråd m.v.) kan give skade i maverne hos kvæg, hvis stykkerne optages når dyrene æder ensilage. Kvæg er ikke særlig selektive, når de æder grovfoder, og de kan derved forholdsvis nemt optage fremmedlegemer sammen med foderet.

Det er derfor vigtigt, at landbruger sætter fokus på de risici, der er ved produktion og håndtering af ensilage og andet foder. Herved kan landbruger forebygge, at foder og fødevarer bliver farlige.

SEGES anbefaler at man bruger afskårne dæksider af lastbildæk i stedet for almindelige bildæk til dækning af ensilage. Disse dæksider samler ikke vand på samme måde og har en langt bedre kvalitet og holdbarhed end almindelige dæk. Der er derfor langt mindre risiko for, at ensilagen forurenes af metaltråde fra disse dæksider.

Landmænd kan derfor udmærket anvende dæk eller dæksider, når de ikke er mørnede eller flossede, på ensilage uden fare for fodersikkerheden eller dyrene.

Eventuelle overtrædelser afrapporteres i KSK på fane 1.5, punkt 1501.

4.9.14. Direkte tørring af korn (røggasanlæg)

Ved tørring med et røggasanlæg ledes røggasser (forbrændingsprodukter) fra forbrænding ind i tørreluften og dermed ind i de produkter, der skal tørres. Herved er der direkte forbindelse mellem røggas og kornet/foderet, hvilket vil sige, at der er tale om direkte tørring.

Hvis forbrændingskilden er fossile brændstoffer, affaldstræ m.v., er der meget stor risiko for, at der under forbrændingen dannes dioxiner, som føres med røggasserne ind i kornet/foderet, og forurener det.

OBS Ved fyring med naturgas i et røggasanlæg er der ikke fare for dannelse af dioxin.

Der skelnes brandsikkerhedsmæssigt mellem gasfyrede røggasanlæg og oliefyrede røggasanlæg. Oliefyrede røggasanlæg stiller så strenge brandkrav, at det kun i meget få tilfælde kan komme på tale at anvende denne type varmekilde på almindelige landbrug.

En varmekanon med direkte forbrænding af den type, som bruges til udtørring af stalde, må ikke anvendes til korntørring.

Kaloriferer er anlæg, hvor forbrændingsprodukter og tørreluft er adskilt. Røggassen ledes bort fra korn og bygning, og der er derfor ikke tale om såkaldt direkte tørring.

Hvorfor fokus på direkte tørring

Fødevareskandaler i EU har i flere tilfælde haft udspring i dyrenes dioxinforurenede foder, bl.a. på grund af direkte tørring af bi-/restprodukter fra fødevarerindustrien, som blev brugt til foder (f.eks. irsk svinekød i 2008).

Direkte tørring (røggasanlæg) på landbrug

Hvis en bedrift tørrer korn/foder med røggasanlæg (direkte tørring), og forbrændingskilden er alt andet end naturgas, skal bedriften have forholdt sig til risikoen ved brug af forbrændingskilden. Der er stor risiko for dannelse af giftige stoffer, når man f.eks. fyrer op med dieselolie eller spildolie. Når udstødningsgasserne så ledes direkte ind i kornet, vil dette blive forurenet med de dannede giftstoffer.

Der er ikke formkrav til risikoanalysen, men det kan være en liste over potentielle farer og hvordan landbruger imødegår disse.

En måde at imødegå farer på kunne eksempelvis være, at landbruger får sin varmekanon testet, eller ved at bruge en særlig olie, som ikke danner dioxiner eller andre farlige stoffer ved

afbrænding. Hvis ikke landbruger kan fremlægge en risikoanalyse for brugen af direkte tørring, skal det afrapporteres i KSK på fane 1.5, punkt 1502.

4.9.15. Udenlandsk foder

Vær opmærksom på foder købt i et andet land.

Når en landbruger køber foder i et andet EU-land, f.eks. direkte fra Tyskland og Holland, eller i et 3. land (f.eks. USA), skal der betales en foderafgift svarende til den afgift, som de danske foderstofvirksomheder betaler for foder. Henvis landbruger til Fødevarestyrelsens hjemmeside [Betaling og indberetning](#).

Hvis foderet indeholder coccidiostatika, skal landbruger selv indberette dette til VetStat. Det fremgår af foderbekendtgørelsen, hvad landbruger skal gøre. Henvis landbruger til [Fødevarestyrelsen hjemmeside om VetStat](#), som har oplysninger om, hvordan man får adgang til VetStat.

5. Efter kontrolbesøget

Frist for lokalafdelingernes indsendelse af prøver til laboratoriet er to dage efter prøvetagning, frostprøver dog én uge. I øvrigt gælder [Den generelle kontrolinstruks på Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#) vedrørende frister.

OBS! Eventuelle fejl konstateret på andre kontrolopgaver udført sammen med foder- og hygiejnekontrol, f.eks. "Pesticid" eller "KON-kontrol" har ikke betydning for skemastatus på kontrolopgave 5131_åå.

5.1. Kontrolbesøg uden afvigelser

Ved et kontrolbesøg uden afvigelser skal KSK have status "FSO".

"OK-brevet" tjekkes automatisk ind til WorkZone, når KSK tjekkes ind fra VAKS Offline. Den Kontrolforberedende rapport – "Marker, dyr og gødning" skal gemmes på sagen. Det samme gælder eventuelle mærkningssedler, hvis der er taget en prøve (se pkt. 5.3).

Ansvarlig og udførende enhed skal forblive lokalafdelingen.

Sagen afsluttes "dags dato", når det er kontrolleret, at alle relevante dokumenter ligger på sagen.

5.2. Kontrolbesøg med afvigelser og høring

Ved et kontrolbesøg med afvigelser og høring skal KSK have status "FJL".

Høringsbrevet tjekkes automatisk ind til WorkZone, når KSK tjekkes ind fra VAKS Offline. Den Kontrolforberedende rapport – marker, dyr og gødning, gemmes på sagen.

Eventuelle relevante bilag for kontrolbesøget scannes ind til WorkZone, og lægges på KSK sagen. Det samme gælder eventuelle mærkningssedler, hvis der er taget en prøve (se pkt. 5.3). Hvis der er taget billeder, skal fotoalbum navngives "Fotoalbum-hygiejne CVR XXXXXXXX".

LBST-tjeklisten eller fokuslisten skal udfyldes og lægges på sagen i WorkZone.

I WorkZone udfyldes feltet "planlagt afslutningsdato" på KSK-sagen med dato 16 dage frem (skriv "+16d" i feltet og tryk "Gem").

Når høringsfristen er udløbet, sendes alle sagens dokumenter og bilag til Fødevarestyrelsen på mail til Primaerproducenter-fvst@fvst.dk, som opretter en ny sag hos Fødevarestyrelsen. Mailen journaliseres på sagen i WorkZone, og sagen lukkes, når det er kontrolleret, at alle øvrige relevante dokumenter også ligger på sagen. Ansvarlig og udførende enhed på sagen i Landbrugsstyrelsen er fortsat lokalafdelingen.

Når afgørelsesbrevet modtages fra Fødevarestyrelsen lægges dette også på sagen.

Tip: For at sikre at sager, hvor høringsfristen er udløbet, videresendes til behandling i Fødevarestyrelsen, kan du oprette et abonnement i WorkZone, så alle dine åbne sager med "plan afsluttet til og med i går" sendes på mail til dig hver morgen.

5.3. Kontrolbesøg med prøver (LPR)

LPR skal have status REM. Eventuelle mærkningssedler og andre relevante bilag for prøven skannes ind til WorkZone, og lægges på sagen. Fra WorkZone sender du herefter LPR-dokumentet/LPR-dokumenterne samt eventuelle bilag til Fødevarestyrelsen på Primaerproducenterfvst@fvst.dk. LPR skemaet skal fremsendes som **word-dokument** (ikke PDF) og skal i mailens emnefelt have titlen "LPR-nr åå-XXXXXX", hvor X=prøvenummer.

Når prøven er færdiganalyseret, modtager du en mail med analyseresultatet direkte fra Fødevarestyrelsen LIMS. Hvis der er afvigelse på prøven, modtager du en kopi af afgørelsesbrevet fra sagsbehandleren, når sagen er afgjort. Begge dokumenter skal lægges på sagen i WorkZone.

6. Tidsregistrering

Tiden, der skal noteres i KSK, er **tiden på bedriften**, altså ankomst tidspunkt og afgangstidspunkt. Den **samlede tid** (forberedelse, kørsel, tid på bedriften og sagsbehandling) skal noteres i mTID.

Jeg er kontrollør, jeg har været på følgende kontrol, hvor skal jeg registrere det?

FODERHYGIEJNE	FODERHYGIEJNE KOMBINERET MED <u>KONDITIONALITET</u>	ANDEN KONDITIONALITET (AKON) IFM. ANDRE KONTROLLER
Registrer din tid på 55131 – Foder og hygiejnekontrol	Ved denne kontrol skal du registrere den faktiske tid brugt på de respektive ordninger: Tiden brugt på KON-kontrollen: Registreres på: 30636 – Konditionalitetskontrol Tiden brugt på Foderkontrollen registreres på: 55131 – Foder og hygiejnekontrol	Registrer den faktiske tid brugt på AKON'en på nedenstående produkt, og resterende tid på den ordning som har medført AKON'en jf. relevant faginstruks: AKON skal registreres under 30636 – Konditionalitet – 1 - Produktion – Underaktivitet 9708 (AKO)

Hvilket underprodukt skal jeg benytte?

Kontrol (1 - 203)	Planlægnings- eller koordineringsopgaver (1 - 108):	Kursus/sidemandsoplæring (4 - 602)
<ul style="list-style-type: none"> • Forberedelse af kontrolsag • Kørsel til/fra kontrol • Fysisk kontrol • Efterfølgende sagsbehandling af kontrolsag • Journalisering af kontrolsag 	<ul style="list-style-type: none"> • Tovholderopgaver • Faggruppe-/ERFA-møder • Afregning af tjenesterejser 	<ul style="list-style-type: none"> • Transport til/fra kursus • Forberedelse til kursus • Kursusdeltagelse • Møder i forbindelse med supervision • Oplæringstid for nye kontrollører, hvor de følger erfarne kontrollører • Erfarne kontrollørers merforbrug ifm. oplæring af nye kontrollører

FAQ:

Jeg kan ikke få produktet frem på mTid, hvad gør jeg?

Kontakt den lokale sekretær, de er eksperterne på området.

Jeg er stadig i tvivl om hvor jeg skal tidsregistrere?

Kontakt din lokale mTids-superbruger eller kontakt Jordbrugskontrol i Augustenborg.

Jeg vil gerne vide mere om tidsregistrering, hvor kan jeg finde mere information?

Hele tidsregistreringsvejledningen for alle Jordbrugskontrols opgaver findes [her](#).

7. Ikrafttræden og ajourføring af instruksen

Denne instruks træder i kraft 1. januar 2024.

Ansvarlig for ajourføring af instruksen er, Foder- og Fødevarerikkerhed, Fødevarerstyrelsen samt Fysisk Jordbrugskontrol, Landbrugsstyrelsen.

8. Bilag og interne arbejdsdokumenter

[Alle bilag findes på portalen på Landbrugsstyrelsens intranet.](#)

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

***Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og
Fiskeri***

*Holbergsgade 6,
1057 København K
Tel +45 38 14 21 42
fvm@fvm.dk
www.fvm.dk*